

БОЙКО

Олексій Павлович,

старший викладач кафедри

кримінального процесу

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

В умовах поточного стану суспільства в Україні, проблема протидії корупції є надзвичайно важливою. Це небезпечне явище, що перешкоджає розвитку прогресивних відносин. Корупція вражає багато видів державної діяльності, гальмує розвиток прогресивних суспільних відносин в будь-якій державі протягом її існування. Це негативне явище характерне практично для всіх важливих сфер діяльності держави, включаючи кримінально-процесуальну діяльність. Сучасне кримінальне процесуальне законодавство служить дієвим засобом у боротьбі зі злочинністю, основою протидії корупції. Таке протистояння неможливо без зменшення кількості корупційних чинників в самій кримінальній процесуальній діяльності.

Тому особливо актуально зниження корупційних проявів в цій правозастосовній (процесуальній) діяльності. Одним з таких способів, на нашу думку, є вдосконалення кримінального процесуального законодавства.

Зважаючи на таку негативну ситуацію, до Верховної Ради України було внесено проект закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо підвищення ефективності застосування запобіжних заходів стосовно осіб, підозрюваних чи обвинувачених у вчиненні тяжких або особливо тяжких корупційних злочинів). У означеному законопроекті запропоновано ч. 5 ст. 182 КПК України доповнити пунктом 4 щодо застосування застави до особи, підозрюваної чи обвинуваченої у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, визначеного таким відповідно до Кримінального кодексу України, – від п'яти до десяти розмірів предмету злочину або шкоди, у завданні якої така особа підозрюється, обвинувачується. При цьому розмір застави для таких осіб не може бути меншим від верхньої межі розміру застави для злочинів відповідної тяжкості, передбаченого в пунктах 2-3 цієї частини» [1].

На нашу думку, за вчинення тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину не доцільно застосовувати такий запобіжний захід як застава.

Також слід звернути увагу на те, що 29.08.2015 р. президентом України було підтримано електронну петицію № 22/000215-еп щодо скасування гро-

шової застави для осіб, яких підозрюють чи обвинувачують у вчиненні тяжких корупційних злочинів, яка (набрала 32 024 підписів з 25 000 необхідних). Президентом вказано на необхідності законодавчо запровадити обмеження щодо застосування застави до високопосадовців, які підозрюються чи обвинувачуються у вчиненні корупційних злочинів [2].

На думку А.Л. Даль, С.Є. Абламського подібні зміни в кримінальному процесуальному законодавстві України є нагальною необхідністю, що обумовлена загальнодержавною стратегією протидії корупції як негативному явищу. Цілком зрозуміло, що особа, яка протягом тривалого часу отримувала незаконну винагороду або незаконно збагачувалася, швидше знайде гроші для внесення застави, ніж, наприклад, кишеньковий крадій.

Можливо, відсутність застави як альтернативного запобіжного заходу для осіб, які вчинили кримінальні правопорушення корупційного характеру, стане одним із профілактичних заходів, що в подальшому сприятиме попередженню вчинення вказаної категорії кримінальних правопорушень. Однак, здійснюючи протидію навіть такому негативному явищу, як корупція, не слід переступати букву закону та йти шляхом недотримання й спотворення положень КПК України [3]. На жаль, вказаний законопроект Верховною радою України прийнятий так і не був.

У ч. 4 ст. 183 чинного КПК України законодавець визначає лише три випадки коли не може бути застосована застава, зокрема: щодо злочину, вчиненого із застосуванням насильства або погрозою його застосування; щодо злочину, який спричинив загибель людини; щодо особи, стосовно якої у цьому провадженні вже обирався запобіжний захід у вигляді застави, проте був порушений нею [4].

На нашу думку, для вдосконалення кримінального процесуального законодавства щодо протидії корупційним правопорушенням, необхідно ч. 4 ст. 183 КПК України доповнити пунктом 4 та викласти в такій редакції: слідчий суддя, суд при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, враховуючи підстави та обставини, передбачені статтями 177 та 178 цього Кодексу, зобов'язаний не визначити розмір застави у кримінальному провадженні:

- 1) щодо злочину, вчиненого із застосуванням насильства або погрозою його застосування;
- 2) щодо злочину, який спричинив загибель людини;
- 3) щодо особи, стосовно якої у цьому провадженні вже обирався запобіжний захід у вигляді застави, проте був порушений нею;
- 4) щодо особи, підозрюваної чи обвинуваченої у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, визначеного таким відповідно до Кримінального кодексу України.

Бібліографічні посилання:

1. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо підвищення ефективності застосування запобіжних заходів стосовно осіб, підозрюваних чи обвинувачених у вчиненні тяжких або особливо тяжких корупційних злочинів)»: проект Закону від 28.07.2015 р. № 2324а-7. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?p2324%D0%B0-7&skl=9 (Дата звернення 29.10.2019).
2. Відміна грошової застави для корупціонерів: електронна петиція Президента України від 29.08.2015 № 22/000215-еп. URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/215>. (Дата звернення 29.10.2019).
3. Тримання під вартою як запобіжний захід у кримінальному провадженні: монографія / А.Л. Даль, С.Є. Абламський / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О.О. Юхна. Харків : ХНУВС; Панов, 2017. 238 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Дата звернення 29.10.2019).

ДЕРЕВ'ЯНКО

Тетяна Миколаївна,
старший викладач кафедри,
кримінального права та процесу
Національної академії державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького
(м. Хмельницький, Україна)
кандидат психологічних наук

ЛОГІНОВА

Наталія Михайлівна,
старший викладач кафедри
кримінального права та процесу
Національної академії державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького
(м. Хмельницький, Україна)
кандидат педагогічних наук, доцент

**ІНСТИТУТ ПОДАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ
СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ**

Сучасне кримінальне процесуальне законодавство України формувалося протягом багатьох століть, його основи зароджувалися ще за часів Київської Русі. А тому для вдосконалення чинного кримінального процесуального закону варто врахувати здобутки та прорахунки минулого. Свого належного